

KHS Středočeského kraje upozorňuje na výskyt vši ve školách

Veš dětská – PEDICULOSIS CAPITIS

Veš dětská (*Pediculus capitis*) je bezkřídlý parazitický hmyz, který žije pouze ve vlasech lidí, nejčastěji v oblasti za ušima. Navzdory svému názvu může parazitovat nejen na dětech, ale i na dospělém člověku. Veš dětskou nelze přenést na zvířata (podobně jako zvířecí druhy nejsou přenosné na člověka). Zavšivenosti se odborně říká pedikulóza.

Veš můžeme ve vlasech najít ve třech stádiích – dospělá veš, její vajíčka (hnidy) a larvy (nymfy). Délka těla dospělé vši se pohybuje mezi 2 - 3,5 mm. Samička klade vajíčka, zvané hnidy, která přilepuje pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky. Vajíčka vši jsou asi 0,8 mm dlouhá. Z hnid se již za 7 dní vylíhnou larvy vši, které začínají ihned bodat a sát krev. Čerstvě vylíhlé larvy vši jsou světle zbarvené a jen asi 1 mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Celý jejich vývoj proběhne za 17-25 dní. Samičky se dožívají 3 - 5 týdnů a během života naklade každá z nich 50 - 150 vajíček. Sáním krve se živí nedospělé i dospělé vši.

Inkubační doba, tedy doba od prvního výskytu vši v hlavě až po vylíhnutí vajíček, tak činí přibližně 2 týdny, přičemž svědění od sající vši se může projevit téměř okamžitě po nákaze (veš potřebuje potravu - krev).

Přítomnost vši – zavšivení

- nadměrné svědění hlavy,
- lechtání, způsobené prolézáním vši mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele,
- napadené děti bývají neklidné, trvale nevyspalé, ve škole nepozorné.
- Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nález živých vši při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem „všiváčkem“) nebo při prohlídkách vlasů. Jestliže je délka vlasu mezi přilepenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé, nebo již vylíhlé. Rovněž lezoucí vši se zdržují na vlasech těsně u pokožky.

Přenos vši dětské

- těsný kontakt s napadenou osobou, nejčastěji mezi příslušníky rodiny, mezi sourozenci, spolužáky ve škole nebo při letních a zimních rekreačních pobytech dětí,
- možný je rovněž přenos prostřednictvím půjčování společných předmětů, jako např. hřebenů, čepic a jiných pokrývek hlavy, přileb nebo i ložního prádla (veš vydrží mimo tělo hostitele až 24 hodin).

Veš dětská v našich podmínkách nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění ani nepůsobí jiné objektivní potíže. Někdy může následkem škrábání svědicí kůže dojít k sekundární bakteriální infekci kůže. Zavšivenost je především problém společenský, neboť převládá mýtus, že výskyt vši dětské souvisí s nedostatečnou hygienou, což má za následek pocitu viny nebo studu nebo dokonce i případného vyloučení ze společnosti svých vrstevníků. Napadení vši dětskou však (na rozdíl od [vši šatní](#)) nijak nesouvisí s hygienou - tato veš bez problémů přežívá běžné úkony hygieny jako je pravidelné mytí hlavy a vlasů či česání běžným hřebenem.

Odstranění vši dětské - odvšivení

- Jediným možným preventivním opatřením proti vši dětské jsou časté a důkladné prohlídky vlasů a v případě nálezu vši neodkladné odvšivení.
- K odstranění vši dětské je nutné používat přípravky k tomu určené. Odvšivovací přípravky lze koupit v lékárnách i bez lékařského předpisu. Vždy je nutné pečlivě si přečíst připojený návod a dodržovat uvedený postup.
- Dalším a nezbytným krokem odvšivení je mechanické odstranění mrtvých (někdy i živých) hnid z vlasů.
- Pro první „hrubé“ odstranění hnid je vhodné využít hustý hřeben, tzv. „všiváček“. Poté je nutné zbylé hnidy odstranit z vlasů mechanicky – ručně stáhnout z vlasů (např. nehtem).
- Před mechanickým odstraněním vlasy namočte. Na suchých vlasech totiž parazit dokáže lézt - kličkovat a hřebenu se úspěšně vyhýbat.
- Při výskytu vši v rodině je vhodné provést zásah proti vším současně u všech členů domácnosti, prohlídce se nutně musí podrobit i dospělé osoby.
- V domácnosti je nutné ošetřit veškeré textilie, s kterými postižené osoby přišly do styku, nejlépe vypráním v horké vodě (ložní prádlo, ručníky, oblečení). Oblečení, které se takto ošetřit nedá, lze uložit do plastového pytle, dobře vzduchotěsně uzavřít na dobu cca 2 týdnů. Nutná je důkladná očista používaných hřebenů, vysátí podlahy a čalouněných povrchů v domácnosti.

Postup při zavšivení dětí ve školských zařízeních

- Postup při výskytu vši v předškolním a školském zařízení by měl být upraven v provozním řádu těchto zařízení.
- V případě výskytu pedikulózy (ale i jiných infekčních onemocnění) ve škole je naprosto nezbytná spolupráce s rodiči (zákonnými zástupci) všech dětí. Ideálním řešením je možnost aplikace vhodných prostředků u všech dětí z kolektivu – včetně jejich rodinných příslušníků v předem dohodnutém jednotném termínu.
- Učitelé sami nemohou dětem hlavy plošně kontrolovat, ale mají informovat co nejdříve po zjištění nákazy jak rodiče daného dítěte, tak rodiče ostatních žáků o přítomnosti vši dětské ve škole.
- Pokud zákonný zástupce dítěte či žáka nespolupracuje se školou, může jej ředitel školy vyzvat, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte či žáka - této výzvě je zákonný zástupce dítěte či žáka, podle školského zákona, povinen vyhovět.

Povinnosti rodičů (zákonných zástupců)

- Okamžitě nahlásit třídnímu učiteli a vedení školy výskyt vši, či hnid u dítěte.
- Zabezpečit takové ošetření hlavy dítěte, aby byly odstraněny jak vši, tak hnidy (provést odvšivení).
- Zbavit děti vši je povinností rodičů, nikoliv školy a pedagogických pracovníků.

Povinnosti školy

- Při výskytu vši, či hnid u dítěte okamžitě informovat zákonné zástupce postiženého dítěte, ale i všech ostatních dětí z kolektivu. Postižené dítě izolovat od ostatních dětí pod dohledem zletilé fyzické osoby (viz § 7 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a následně jej předat do péče rodičů k potřebnému zákroku.

- V případě mateřských škol a ubytovacích zařízení je nutné odstranit používané hřebínky na česání vlasů a aktuálně provést výměnu ložního prádla a dalších textilií.
- Pedagogičtí pracovníci nemají zákonné zmocnění provádět prohlídku dětí.

Nejčastější chyby při hubení vši

- Nedodržení návodu k použití odvšivovacích přípravků, zejména pak požadavek opakované aplikace přípravku.
- Neodstranění (mechanické) hnid z vlasů.
- Podcenění preventivních prohlídek a ošetření vlasů i u ostatních členů rodiny včetně ošetření textilií, se kterými postižené osoby přišly do styku.
- Uplatnění neodborných postupů – například prosté obarvení vlasů, které však vši ani hnidy nezlikviduje.